

Historisk konsert

No. 2

Från Mozart till Sarp

musik från 1700-tal till 2000-tal

Söndag 19 okt kl 18
i S:t Stefanskyrkan
(Knivsta gamla kyrka)

Knivsta Kammarkör

Katarina Blidberg, *dirigent*

Johanna Nordgren, *piano*

Hans Stigzelius, *andakt*

Denna konsert är en del i firandet av att S:t Stefanskyrkan fyller 700 år.

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791)

Lacrymosa

torde inte kräva någon närmare presentation. En av alla tiders mest begåvade tonsättare med en oöverträffad musikalisk elegans och stilsäkerhet. Hans ofullbordade Requiem tillhör höjdpunkterna i den religiösa musiklitteraturen. *Lacrymosa dies illa ...* (Denna tårfyllda dag ...) är begynnelseorden i sekvensen *Dies irae* i den (katolska) dödsmissan. Av Mozart behandlades dessa inledningsord som en separat text.

Franz Schubert (1797–1828)

Kyrie eleison

startade sin karriär i Wiener Sängerknaben men var redan i tonåren en fullodig kompositör. På gränsen mellan Wienklassicism och romantik är hans musik njutbar och lätt-tillgänglig men långtifrån enkel. Den karaktäriseras av uttrycksfulla klangfärger med för tiden djärv harmonik och en utomordentligt sångbar melodik med ett varmt och hjärtligt tonfall som är speciellt för Schubert. Bakom musikens mjuka och lättillgängliga charm ligger dock – som hos Mozart – ett stort allvar och en viss melankoli. *Kyrie eleison* (Herre förbarma dig) är ur en mässa i G-dur.

Felix Mendelssohn (1809–1847)

Siehe der Hüter Israels

Ännu ett musikaliskt geni som levde ett kort men intensivt liv. Tysk tonsättare av judisk-kristen börd. Utan tvekan en romantisk tonsättare men med stark förankring i 1700-tallets rationalism. Hans musik är lättlyssnad och mycket melodisk men har – till skillnad från många följande romantiker – en stringens och klarhet som kommer av Mendelssohns förtrogenhet med Bach och Händel. Mendelssohn var för övrigt den som för första gången tog upp Bachs musik igen. *Siehe der Hüter Israels* är ur oratoriet Elias och från den episod där Israels folk tyngs av missväxt och andra svårigheter men där man ändå förtröstar på att Israels Gud ska komma till hjälp i nöden.

”Se Israels väktare varken sover eller slumrar. När du vandrar mitt i ångesten, vederkvicker han dig. Se Israels väktare varken sover eller slumrar.”

Johannes Brahms (1833–1897) Schaffe in mir, Gott, ein rein Herz

Född i Hamburg, började karriären som pianist på restauranger och som lärare. 1853 begav han sig ut på resa under vilken han träffade många personer som kom att betyda mycket för hans musikaliska utveckling. En av dem var Schumann. En nära vänskap uppstod som var utvecklande för Brahms, men relationen var också konfliktfylld, dels pga Schumanns sinnessjukdom, dels på grund av Brahms förälskelse i Schumanns hustru Clara. Hans mest kända körverk är ”Ein deutsches Requiem”. *Schaffe in mir, Gott, ein rein Herz* (Skapa i mig Gud ett rent hjärta) är ett tresatsigt körverk med text ur 51 psalmen i Psaltaren. *”Skapa i mig Gud ett rent hjärta, och giv mig på nytt en frimodig ande. Förkasta mig icke från ditt ansikte och tag icke din helige Ande ifrån mig. Låt mig åter få fröjdas över din frälsning, och uppehåll mig med villighetens ande.”*

Antonin Dvorak (1841–1904)

Eia mater

Tjeckisk tonsättare, son till en värdshusvärd. Som pojke spelade han violin i bykapellet. Han utbildade sig till kyrkomusiker vid Prags organistskola, och jobbade som kyrkomusiker men komponerade också mycket – mer och mer ju äldre han blev. Dvorak skrev symfonier, operor, mm. För kör har han skrivit bl a en mässa, ett requiem – och Stabat mater, varur *Eja mater* är hämtad.

”Eia mater fons amoris, me sentire vim doloris, fac ut tecum lugeam

Jesu moder, kärleks källa, då jag ser dig tårar falla, vill jag gråta ock med dig.”

Gabriel Fauré (1845–1924)

Oändligt han ger

Fransk tonsättare bland annat verksam som organist vid Madeleinekyrkan i Paris, därefter professor i komposition vid musikkonservatoriet. Mest kända större verk är hans Requiem. *Oändligt han ger* – en fri översättning av originaltexten *Cantique de Jean Racine* – är ett utmärkt exempel på Faurés himmelskt vackra musik.

Max Reger (1873–1916)

Unser lieben Frauen Traum

Mycket produktiv tysk tonsättare. Hans musik har tydliga rötter i Bach, Beethoven och Brahms men med en senromantiskt djärv harmonik. *Unser lieben Frauen Traum* speglar beroendet av Bach. Texten är en traditionell folklig text:

”Vår kära Fru drömmer en dröm om hur ett träd växer under hennes hjärta och hur detta träd överskuggar alla länder. Ty det är Herren Jesu Krist. Vår Frälsare, vår hjälp och tröst. Med sitt bittara lidande har han frälst oss alla.”

George Rathbone (1874–?)

Rejoice in the Lord alway

Engelsk tonsättare från förra sekelskiftet med omisskännlig engelsk krydda. Har skrivit bl a ett oratorium, sånger, mm. *Rejoice in the Lord alway* (Gläd er i Herren alltid) är ett ”Antem for festival and general use” skrivet 1931.

Oskar Lindberg (1887–1955)

Stilla, sköna aftontimma

”Gammal Fäbodpsalm” torde väl tillhöra de orgelstycken som spelas mest i vårt land. Oskar Lindberg, mannen bakom den populära bearbetningen för orgel av den gamla melodin från Älvdalen, var en mycket produktiv tonsättare, som under sin halvsekelånga verksamhet i musikens tjänst, varav 41 år som organist i Engelbrektskyrkan i Stockholm, hann med närmare femhundra kompositioner av olika slag. Han inspirerades av folkmusik, främst från Dalarna, men även av Sibelius. *Stilla, sköna aftontimma* bygger på en gammal melodi från Ähl sjungen av Torn Erik. Text av J. Th. Jacobsson.

Maurice Duruflé (1902–1986)

Ubi caritas

Fransk organist och tonsättare, verksam i Pariskyrkan St Etienne-du-Mont under 56 år. Duruflé är mest känd för sina många orgelverk. Hans förnämsta verk är ett Requiem för kör och orgel. *Ubi caritas* är ur en samling på fyra mottetter över gregorianska teman. *"Där det finns godhet och kärlek, där finns också Gud. Vi har samlats här i Kristi kärlek, låt oss fröjdas och glädjas i honom. Må vi frukta och älska kärlekens Gud och visa varandra uppriktig kärlek."*

Arvo Pärt (1935–)

O Weisheit

Estländare som i sin ungdom komponerade musik för film. Efter examen från musik-konservatoriet i Tallinn komponerade han en del svårtillgänglig musik i tolvtonsstil men på senare år har han utvecklat en egen suggestiv musikstil. Musiken bygger på extrem enkelhet i harmonik och melodi men ger en ytterst suggestiv och känslomässig effekt. *O Weisheit* är en av sju Magnificat-antifoner som Pärt skrev för RIAS kammarkör 1988. Den är ett utmärkt exempel på hans stämningsladdade och djupt religiösa musik. *"O Vishet, som utgår från den högstes mun. Du spänner över hela världen, från den ena änden till den andra. Med styrka och mildhet ordnar Du allt. O, kom och uppenbara för oss vägen till vishet och insikt. O, Vishet."*

Jan Sandström (1954–)

Sanctus

Professor i komposition vid musikhögskolan i Piteå. Har skrivit musik som kan karaktäriseras som raffinerade klangsstudier. Mest kända av hans kompositioner är kanske den effektfyllda "A Short Ride on a Motor Bike" för trombon, samt den underhållande operan "Bombi Bitt och Nick Carter". *Sanctus* framfördes första gången 1994 i Paris av en svensk kör. *"Helig, helig, helig är Herren Gud. Himlen och jorden är full av Hans härlighet."*

Mirella Sarp (1969–)

Kyrie eleison

Född och uppväxt i Esbo i Finland. Hon har studerat på pianolinjen vid Sibeliusakademien i Helsingfors, där hon tog examen 1994. Tre år senare flyttade hon till Sverige där hon under åren 1998-2002 studerade vid Kungliga Musikhögskolans kyrkomusikerlinje. Efter avklarad organistexamen studerar hon nu på solistlinjen i orgelspel på KMH. *Kyrie eleison – Herre förbarma dig.*

SOLI DEO GLORIA!